

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI SVET

Komisija za gospodarstvo, obrt, turizem in finance

Številka: 411-05/13-8/ EPA 1235-VI
Ljubljana, 7. 6. 2013

Komisija za gospodarstvo, obrt, turizem in finance je na podlagi 20. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09 in 101/10) in drugega odstavka 56. člena Zakona o Državnem svetu (Uradni list RS, št. 100/05 - uradno prečiščeno besedilo, 95/09 – odl. US in 21/13 - ZFDO-F) oblikovala naslednje

M n e n j e

k Predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o pomoči za reševanje in prestrukturiranje gospodarskih družb v težavah (ZPRPGDT-E) – nujni postopek

Komisija za gospodarstvo, obrt, turizem in finance je na 3. izredni seji 7. 6. 2013 obravnavala Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o pomoči za reševanje in prestrukturiranje gospodarskih družb v težavah, ki ga je Državnemu zboru v obravnavo predložila Vlada.

Komisija podpira predlog zakona kot kratkoročni ukrep, kot dolgoročni ukrep reševanja gospodarskih družb v težavah pa predlaga, da se redefinirajo obstoječi kriteriji in metode dodeljevanja državnih pomoči ter z vidika zaščite posamezne gospodarske družbe preučijo možnosti povečanja interventnega lastniškega deleža države v podjetjih, ki prejmejo državno pomoč, pri čemer je treba predhodno sprejeti Strategijo razvoja Slovenije, ki bo določila prioriteto vlaganj v gospodarske dejavnosti.

Komisija se je uvodoma seznanila s poglobitnimi rešitvami predloga zakona in sistemom državnih pomoči, pri čemer ugotavlja, da Vlada v primeru malih in srednjih podjetij avtonomno odloča o dodelitvi državne pomoči, medtem ko je treba za velika podjetja predhodno pridobiti soglasje Evropske komisije. Instrumenti, ki jih predvideva Zakon o pomoči za reševanje in prestrukturiranje gospodarskih družb v težavah, so poroštva Republike Slovenije za kredite, krediti, ki jih podeljuje Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo, neposredne subvencije ter subvencije obrestne mere. Dosedanja praksa je bila, da za podeljena povratna finančna sredstva država zahteva ustrezna zavarovanja, običajno v obliki hipotek na nepremično premoženje z vpisom Republike Slovenije na prvo mesto. Družbe v težavah, ki brez državne pomoči niso sposobne samostojno

preživeti na trgu, težko izpolnijo zakonske zahteve po kakovostnem zavarovanju kredita oziroma poročstva, saj je praviloma njihovo nepremično, premično in drugo premoženje že obremenjeno s hipotekami oziroma zastavnimi pravicami. Zahteva po zavarovanju zelo zavira postopek podeljevanja državne pomoči, medtem ko je njihov smisel prav v čimprejšnji podelitvi. Zaradi sedanjega stanja slovenskega gospodarstva, ki je zaradi kreditnega krča in splošne nelikvidnosti izredno težko in ko družbe v težavah nimajo na razpolago ustreznega zavarovanja, s katerim bi lahko pridobila državno pomoč, se je Vlada odločila, da je smiselno odpraviti omejitve, da morajo biti poročstva in krediti kot obliki državne pomoči ustrezno zavarovani s primernim zavarovanjem. V primeru, da bi bil nad gospodarsko družbo, ki je prejemnica državne pomoči, začet postopek zaradi insolventnosti (stečajni postopek oziroma postopek prisilne poravnave), se terjatvam iz naslova poročstva ali kredita kot obliki državnih pomoči zakonsko zagotavlja status prednostnih terjatev.

Po mnenju komisije je za nadaljnji razvoj nujno čim prej rešiti bančni in gospodarski podsistem slovenske družbe, pri čemer bi gospodarski sektor za sanacijo potreboval vsaj 1 milijardo evrov. Komisija meni, da je reševanje večjih podjetij v interesu države, saj njihov propad pomeni manjše prilive v državni proračun in hkrati visoke narodnogospodarske stroške (npr. zmanjšanje prispevkov za pokojninsko in invalidsko ter zdravstveno zavarovanje, plačevanje nadomestila v času brezposelnosti, itd.) ter obenem pravo katastrofo za lokalno okolje. Komisija poudarja, da brez politične in ekonomske samostojnosti ni prihodnosti države.

Družbam v težavah, katerih premoženje je že obremenjeno s hipotekami oziroma zastavnimi pravicami, se v primeru prejema državne pomoči (kredit) na pasivni strani bilance le še poveča delež dolgov, ki jih prezadolžena podjetja ne bodo zmožna vrniti. Kljub temu komisija podpira predlog zakona kot kratkoročni ukrep, da se prepreči takojšen propad nekaj podjetij, ki pa ima lahko za državo velike negativne učinke.

Ne glede na to, da komisija podpira umik države iz gospodarstva, pa bi morala država po njenem mnenju gospodarski sektor sanirati podobno kot bančni sektor in državno pomoč pretvoriti v lastniški oziroma kapitalski delež, s čimer bi država interventno postala (so)lastnik podjetja, katerega rešuje s svežim kapitalom. Gre za to, da država ne bi trajno vstopila v lastniško strukturo, ampak bi le rešila državno premoženje in delovna mesta, ne pa lastnikov, hkrati pa bi takoj po vstopu v lastniško strukturo začela iskati primerne kupca. Res je, da če država uveljavlja terjatev v stečajnem postopku in postopku prisilne poravnave, se lahko vsaj delno poplača, medtem ko je v slabšem položaju, če postane lastnik, vendar je verjetno v sedanji situaciji, ko smo dopustili propad podjetij v industriji in gradbeništvu in se postavlja vprašanje, kje sploh še imamo potencial za nadaljnji razvoj, le država tista, ki je sposobna z ustreznimi interventnimi ukrepi sanirati gospodarski sektor in pomagati družbam, ki imajo potencial in možnost preživetja. Izraženo je bilo tudi mnenje, da bi bilo morda učinkoviteje, če bi sredstva, ki so namenjena sanaciji bančnega sektorja, namenili realnemu sektorju.

Komisiji se je zastavilo vprašanje, kdo in na kakšen način spremlja porabo sredstev državne pomoči ter ugotavlja učinke v družbi, ki je prejela državno pomoč, saj je zaskrbljena zaradi tega, da danes prejemajo državno pomoč tudi družbe, za katere je

znano, da so zašle v težave zaradi negospodarnega ravnanja vodstvenih struktur (npr. Cimos). Komisija podpira dodeljevanje pomoči družbam, ki so zašle v težave, vendar ne podjetjem, ki so v težavah zaradi neustreznega vodenja. Komisija je bila seznanjena, da so bili rezultati učinkovitosti podeljenih državnih pomoči do leta 2007 zadovoljivi, pri čemer je treba upoštevati, da je težko napovedati delovanje družb, ki so danes v težavah, za nekaj let naprej. Učinkovitost se običajno analizira vsaj tri leta po podelitvi državne pomoči, ko preteče moratorij za plačilo glavnice. Komisija ugotavlja, da se ja na podlagi podatkov za leto 2007 ohranilo oziroma preživelo cca 70% družb in 72% delovnih mest v teh družbah, kar nas uvršča nekje v sredino med državami EU, medtem ko je finančna in gospodarska kriza vplivala na poslabšanje pričakovanih rezultatov v družbah.

Po mnenju komisije morajo biti kriteriji o podeljevanju nezavarovanih kreditov in poroštev ter kdo sprejema odločitve o državnih pomočeh vnaprej določeno. Poleg tega je nujno preprečiti morebitne zlorabe v smislu nenadzorovanega odliva državnih pomoči, ki so namenjene izključno sanaciji družbe v težavah. Komisija ugotavlja, da državne pomoči, ki so predmet Zakona o pomoči za reševanje in prestrukturiranje gospodarskih družb v težavah, niso predvidene kot sistemski ukrep, ampak se v tržnem gospodarstvu uporabljajo v izjemnih situacijah in pod točno določenimi pogoji. Pri odločanju o dodelitvi državne pomoči se na eni strani tehta višina državne pomoči in na drugi strani izguba javnofinančnega sistema, če družba ne dobi državne pomoči. Komisija ugotavlja, da se daje prednost večjim družbam, ker po besedah predstavnika Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo morebitni njihov propad pomeni večjo izgubo za javnofinančni sistem (npr. Cimos, Livarna Maribor). Poleg presoje kriterija finančnega učinka propada podjetja se presoja program prestrukturiranja, ki predstavlja pravni temelj in ga mora pripraviti vsaka družba prejemnica državne pomoči ter mora z določeno stopnjo verjetnosti zagotoviti, da bo družbi povrnjena dolgoročna sposobnost preživetja na trgu brez dodatnih državnih pomoči. V okviru finančnega prestrukturiranja so predvideni tudi ukrepi za razdolževanje in poplačilo obveznosti. Pomembno je tudi izpolnjevanje kriterija, da lastniki in drugi deležniki (banke upnice, dobavitelji) participirajo v procesu dodelitve državne pomoči, saj državna pomoč v nasprotnem primeru ni dodeljena. Čeprav bi morali lastniki nositi breme reševanja težav, se po besedah predstavnika Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo v zadnjem času obnašajo oportuno in tega ne počnejo. Komisija je bila seznanjena, da imajo pri podeljevanju državnih pomoči prednost tiste družbe, če lastniki in upniki sami konvertirajo terjatev v kapital družbe in s tem razbremenijo pasivo bilance.

Državni svetnik Alojz Kovšca, ki v Državnem svetu zastopa interese obrtnikov, opozarja, da so upniki večjih družb običajno mala podjetja oziroma podizvajalci večjih družb. Namesto, da bi šle večje družbe npr. v stečaj in bi se mali podjetniki vsaj delno poplačali, se bo agonija malih podjetij s podeljevanjem državnih pomoči večjim podjetjem le še podaljšala, ker pa bo tudi država prednostno poplačana v primeru neuspele sanacije oziroma postopka zaradi insolventnosti družbe, terjatve malih podjetij ne bodo nikoli poplačane. Zato bi bilo treba reševati tudi težave malih podjetij in srednjih družb, ki imajo insolventne težave zaradi neplačevanja večjih družb (gradbeništvo), o čemer je Državni svet v prejšnjem mandatu že veliko razpravljal in ugotavljal, da smo reševali velika gradbena podjetja, ki pa so na koncu propadla in povzročila porast brezposelnih, hkrati pa smo omogočili legalno ekspropriacijo tistih, ki so dobro in učinkovito delali in imeli

možnost iti na tuje trge, v sedanji situaciji pa smo izgubili še njih, ker nimajo možnosti poplačil. Lahko se nam zgodi, da bomo z reševanjem večje družbe z nekaj sto delovnimi mesti uničili nekaj tisoč delovnih mest pri podizvajalcih, ki osebno bankrotirajo. Ena možnost je tudi, da se male upnike poplača, s čimer se sprost kreditni potencial in posledično lahko banke vstopijo v posel, ki ga mora danes namesto njih opravljati država, to je kreditiranje in ocenjevanje perspektivnosti podjetij.

* * *

Za poročevalko komisije je bila določena predsednica komisije mag. Marija Lah.

Predsednica
mag. Marija Lah, l.r.

Poslano:

- Odbor Državnega zbora za gospodarstvo
- Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo